

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no.Maij.

De immortalitate a[n]i[m]e: vbi tractatur de vita in co[m]muni. Sermo. j.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

De immortalitate anime. Sermo I

studium & profundum ardētissime charitatis dei: qui sua amplissima & immēsa clemētia paratus est semper peccatoribus penitentibus dare salutē: quā nobis oibus largiatur ipse qui uiuit & regnat in secula seculorū. Amen.

Explicitus est tractatus de diuina caritate.

Tabula in sequentem tractatum. De immortalitate anime: ubi tractatur de vita in cōmuni. Sermo. i.

De vita hominis ante suā beatitudinem. Sermo. ii.

De immortalitate anime que sua nobilitate exemplis & testificatione probatur. Sermo. iij.

Sequitur tractatus de immortalitate anime: cuius sunt sermones. iij.

De vita in cōmuni. Sermo. i.

Alli autē in perpetuum uiuent. Scribuntur hec uerba originaliter Sap. v. Quoniā falso plerique opinantur certitudo hōis corporali morte amplius nec uiuere nec uiuificari posse: fiatq; ex hoc in oibus uitijs huius deteriores: i presenti tractatū de immortalitate uiuē statui cōpilare. Est quippe satis sup̄q; necessarium aperire oib;: quēadmodū dei sapia statuit ut hōies p̄ uarietate meritorū: aut in eternū uiuāt in felicissima patria paradisi: aut illā cōtēnētes eternis supplicijs deputent. Nā q̄ durior: petra cēs seri pōt q̄ pctōr hō: q̄ senties certitudinaliter pponi sibi bonū & malū p̄petuo duraturū a pctō separari nō curat: Hāc dicitur equidem iactura est p̄ momentaneo labili huius mundi bono p̄dere gaudia nōq; defutura: & obligare se in seculo p̄ ad eternas penas. Quapropter ut ipse immortalis uite plenior ac lucidior possit haberi noticia: in hoc sermo

ne ad uitam in cōmuni stilum nostrū dirigemus: de qua tria mysteria erunt contemplanda.

Primum erit de uite diffinitione.

Secundum erit de uite originatione.

Tertium erit de uite substantiata susceptione.

Quid sit uita s̄m p̄bm declaraf: & an aia sit ipsa uita. Cap. i.

Primum dicendus erit de uite diffinitione. Nam ut Cicero tradit in. s. de offi. Ois que a rōne suscipit de aliqua re institutio: debet a diffinitione p̄fici: ut facilius intelligatur quid sit de quo disputet. Igitur inquiram? primo quid sit uita. Et diffinitur sic a p̄bō lib. de motu cordis. Aia est actus anime primus in motu corporis adaptati ad mouendum. Ex quibus uerbis dubitatio mouetur: an uita sit ipsa anima? Et quibusdam uidet q̄ sic. Nam Amb. in li. de bono mortis ostēdit q̄ anima nō pōt mori: q̄ est uita: & uita est cōtraria morti. Ait autē sic. Anima uita est: quomodo potest mortem suscipere: cum sit ipsi cōtraria? Ipse etiam Amb. in eodē lib. probat q̄ uita sit aia: sic. Cui anima infunditur: uita infunditur: a quo anima discedit: uita discedit. Anima ergo uita est. Ihd. li. s. de summo bono. Aia inquit corporis est anima. Sed & p̄bus uult q̄ aia uiuat seipsa. Igitur erit sua uita. Quō p̄bari potest. Aia uiuit: aut ergo seipsa: aut alio. Si alio: aut illud uiuit: aut nō. Si nō ergo nō dat uitā. Si uiuit: ergo aut seipsa aut alio. Tūc similiter querit de illo alio. Si ergo nō est abire in infinitū: relinquit q̄ illud quo uiuit uiuit seipso. Sed uerifimilius est q̄ aia uiuat seipsa q̄ aliud quo uiuit: ergo aia seipsa uiuit: ergo anima uita est: ergo uita est aia. Soluit autē hanc ambiguitatē. Alexā. in. ii. volu. sum. sue di. q. r. c. mē. ii. ar. ii. q̄ uita nō est anima sed actus ab ipsa egrediēs. Quia ut scribitur in libro de motu cordis: primus & continuus actus anime uita est. Unde

anima est cōvite i corpe: tã aie est cau-
sa vite in ipa. **Uñ** vita qua aia in se vi-
vit non est aia: s; illud qd est causa aie:
ideo vita nō est aia: nec ecōverso forma-
liter loquēdo. **¶** Ad autoritates in hūi
allegatas rñdet Alexā. q; intelligunt p
comitātā causalē: nō p idētitatē essen-
tialē: rōne sc; effect; quo ipa corpus vi-
uificat. Ad aliud etiā qd inducebat: q;
aia vivit seipsa aut alio rē. rñdet predi-
ctus doctor: q; aia d;vivere seipsa: quia
pncipiū vite est in ipa: nec est ab aliq;
extra ipam sicut est de vita corporis: qd
est ab intrinseco. s. ab ipa anima: s; m; q;
dicit Amb. q; aia causat vitā: r; facit q;
vita sit in corpe. Nota ergo q; vivere se;
ipso est dupliciter. Aut sicut se toro: aut
sicut aliquo sui. Verbi grā. Aliter vivit
anima seipsa: aliter vita. Vivit em̄ vita
seipsa tota sicut est. **Uñ** vivere vite est
esse. In vita em̄ nō est aliqd qd non sit
vita. Sed anima vivit seipsa: id est aliq;
sibi intrinseco: vt pote formali pncipio
qd nō est alteri; nature q; ipsa anima.
Et ideo ex hoc nō sequit; q; aia sit vita.
Si em̄ hec esset vera: anima est vita: ne-
cessario oporteret q; idē in ea esset i for-
mans et informatū: id est ipsa esset sua
forma. **Et** idē esset illi esset vivere: sicut
idē est vite esse r; vivere: q; vita seipsa vi-
vit. Vita ergo est actus prim; r; conti-
nuus substātie nobilis movētis: vel co-
gnoscētis: vel vtrūq; facientis. **¶** Sed
adhuc arguit quidā dicētes q; vita nō
possit esse actus aie. Nā vita cū sit per-
fectio vivētis: actus cū sit accidēs: non
pōt esse perfectio talis. **Rñdet** ad hoc
Alex. q; est primus actus forme substā-
tialis: r; est act; cōsequēs ad primū actū
Zic; aut cōsequentū actū sit aliquod
accidēs: tñ actus primus qui est perfe-
ctio substātie nō est accidēs. Nā sicut
intellectus quandoq; nominat ipsam
potentiam intellectuā: quandoq; autē
actum eiusdē accidentalem vt scilz qui
provenit ex cōprehensione rerū extrin-
secarum: similiter est de vita. **Uñ** vita
quandoq; nominat ipsam vitam put

est substantia: qñq; actum eiusdē acci-
dentale. **Ista** nihilominus rudib; ostē-
di non possunt: quia vt Arist. inquit in
ij. Metaph. Solvere vinculum igno-
ranti non est possibile.

¶ Unde vita habet suum pncipium.
Capitulum. ij.

¶ Scundū mysteriū cōreplan-
dum est de vite originatōe
vñ scilz vita trahit origines
sicut a pncipio efficiēte. **Et**
Plato dicit anima esse pnci-
piū vite. In libro autem de motu cor-
dis d;: q; motus est causa vite. Arist. ij.
de anima. Anima est vivētis corporis
causa: r; pncipium vey. Tamen restat
dubiū: q; ex verbis sanctorū videtur q;
ois vita sit a deo. Inqt em̄ Aug. ii. de ve-
ra religione. Nulla vita est que nō sit ex
deo: q; deus summa vita est: et ipse est
fons vite. **Et** Dionysius in lib. de divi-
nomi. Ois vite erit vitalis motus r; vi-
ta ipsa que est sup oēm vitā. **Et** Gen. ij.
Formavit de; hoīem de limo terre: r; ins-
piravit in facie ei; spiraculū vite: ergo
per effectū pncipiū vite est ipse deus.
¶ Rñdet Alex. vbi. s. dicit; q; aliqd vi-
vit in se: p; se: et ex se: vt vita prima q; est
deus. **Et** aliquid vivit in se r; per se: sed
nō ex se: vt aia r; angelus. **Et** iterū aliqd
qd vivit in se: sed nō ex se: nec p; se: vt aia
sensibilis r; vegetabilis. Illorum que vi-
vunt per se et in se: quedā possunt alijs
vitā cōicare: vt aie rationales corpūb;
organicis potentia r; vitam habētibus:
quedam nō possunt: vt spūs angelici et
spūs rōnales: quedā que non per se sed
participādo vitā illis mediātib; que
per se vivūt: vt corpora hūana. **Ex** quib;
bus patet q; quedam sunt que per se vi-
vunt: vt sunt spūs angelici: r; aie ratio-
nales. Dicim; ergo q; vita eorū que per
se vivūt immediate sit a deo sicut eorū
substātia vel essentia. Vita nō eorū que
vivūt participādo vitā mediātib; illis
que vivunt per se: non est immediate a
deo: sed illis mediātib; que per se vivūt
Sed propter hoc qd diximus sanctus

Tho. q. xvij. s. pre. querit dubia videly: **A**trus oia sint vita in deo. Et q sic ipse pbat: q Job. s. dicit: Qd factum est: in ipso vita erat: sed oia per deū facta sunt ergo in deo oia sunt vita. Insuper viue re dei est eius intelligere. In deo autem idē est intellectus et qd intelligit: et ipsum intelligere est. Unde quicqd est in deo ut intellectus: est ipsum viuere: seu vita eius. Lū ergo oia que facta sunt a deo sint in ipso ut intellecta: sequit q oia in ipso sint vita diuina. **C**ōtra tamē hoc possumus instare. Primo sic Act. xvij. c. dicit: In ipso viuimus mouemur et sumus sed nō oia in deo sunt motus: ergo non oia in deo sunt vita. **S**ecūdo sic: Oia sunt in deo sicut in primo exēplari. Lū ergo nō oia viuūt in seipsis: videt q nō oia in deo sint vita. **R**ōndet his pfectus doctor. Ad primū q creature dicuntur esse in deo dupliciter. Uno modo in quātū cōtinent ab ipso et pseruant hūc deū diuina: sicut ea dicim⁹ esse in nobis: q sunt in nostra pte. Et sic creature dicuntur esse in deo: put sunt in ppijs naturis. Et hoc mō intelligit hūc apls dicit: In ipso viuimus mouemur et sumus: q nostrū esse: et nostrū viuere: et nostrū moueri causat ab ipso deo. Alio mō dicitur res esse in deo sicut in cognoscēte. Et sic sunt in deo p proprias rōnes que nō sunt aliud in deo ab essentia diuina. **E**nde res. put sunt deo sunt in essentia diuina. Et q essentia diuina est vita: nō aut motus: idē est q res hoc mō loquē di in deo nō sunt motus sed vita. **A**d scōm dicit q exemplata opz cōformari sū rōne forme: nō aut sū modū essentia. Nam alterius modi hū esse qlibet forma in exēplari et i exēplato: sicut forma domus in mēte artificis hū esse immatēiale et intelligibile. In domo autē q est extra aiām hū esse materiale et sensibile. **E**ū rōne rerū q in seipsis nō viuunt in mēte diuina sunt vita: q in mēte diuina habēt diuinū esse. **Q**ue substantiata susceptione vite: et q sunt illa que vitam suscipiunt et viuunt

tia dicuntur. **C**ap. iij. **T**ertiu mysteriū cōtēplandus est de vite substantiata susceptione: videly q sunt illa que vitam suscipiūt seu viuunt: ita ut viuētia dici possint. Et fit circa hoc instantia tripliciter. **P**rimo respectu omniū rerū naturalium an viuant. **S**ecūdo respectu corporū celestium an illis sit vita. **T**ertio respectu create nature an in super etiā ipsa sit viuēs. **Q**uod primo quibusdā forte videret q in oibus rebus naturalibus sit vita. Inquit em Arist. vij. phis. q motus est ut vita qdā natura existentibus hoibus: sed oēs res naturales participant motu: ergo oēs res naturales participāt vitam. Sed ptra hoc Dionys. in li. de diu. no. ait sic. Plāte sū vltimā resonātia vite hūc viuere. Et qd verbis accipit qd tūm gradū vite obtinēt plāte. Respondet hūc Tho. s. parte. q. xvij. q illa proprie dicuntur viuētia: q seipsa sū aliquā spēm motus mouēt. Alia sū in quorū natura nō est: ut agant se ad aliquē motum vel operationē: viuētia dei nō pnt nisi p similitudinē. Et sic verbū pnt intelliigi vel de motu primo. s. corporū celestiu vel de motu cōiter. Et vtroq modo dicitur quasi vita corporū naturaliu p similitudinē et p ppterates. Nam motus celi est in vniuerso corporū naturaliu: sicut motus cordis in aiāli quo vita cōseruat: et sicut quicq motus naturalis se hū ad res naturales ut qdā similitudo vitalis operationis. **S**ecūdo fit instantia de corporib⁹ celestibus: de quibus nōnulli asserūt q sint aiāra. **S**cribit siqdē Augu. li. xvij. de ciuita. dei. c. xij. q Anaragoras apud athenienses reus factus sit: quia solem dixit esse lapidem ardentem: negans q vitq esse deum. Et vi docet dñs Bonauent. in. ij. dist. xij. parte. f. ar. ij. q. ij. qdam philosophi posuerunt q celi haberēt aiām: et q celi in esset magnū aiā: et q moueret a ppropia forma pfecta: sicut

De immortalitate anime.

mouet aia. Et hac aiam motrice posuerunt regi et dirigi a deo mediante intelligentia. Cui positioni quodam inherentes inducunt. Dico. assererem super illud Ecclesiasticus. I. Iustras vniuersa per circuitum pergit spiritus: quod celi sunt aiatati. Quibus obstat dictus Job. Damas. di. li. ij. Nullus aiatos celos aut luminaria existimet. Inanimas et quippe sunt et insensibiles. Quod non potest esse secundum Bonaventuram. ubi. s. q. substantia intellectualis non vniuersi corpori nisi mediante vegetabili et sensibili. Et ita si celum perficeretur a substantia spirituali: haberet sentire et vegetari. Dico. non metaphorice locutus est. Quod si adhuc obiceretur ex verbis commentatoris: quod ait in. ij. de celo et mundo. Principia que sunt in orbibus sunt viua. Probatur etiam dicitur quod principium potencialiter et causa in vita est orbis. Ad primum dicitur potest secundum Alexandrum. ubi. s. q. xij. me. iij. quod illud intelligit de intelligentibus que viuunt quas motrices orbium ponit. Vel dicuntur viua effectiue: non quod habeant vitam vel formam vel actum: sed effectiue tantum sicut habent calorem aut frigus: nec tamen calida sunt nec frigida formaliter loquendo. Quia itaque dicitur per. i. pseruata viuentes in vita. Nimirum detestandus est error: ponentium illa viuere cum facile si aliquid diuinitatis habere possent ea venerarent ac colerent. Ita quodam falsitate delusi soleunt lunam deos existimantes corpora illa adorare sunt ausi. De quibus sic loquitur Eusebius li. i. de euangelica preparatione. Egyprios ferunt primos omnium cum in celum oculos sustulissent: motum ordinem et quantitates corporum celestium admirantes: solem ac lunam deos putasse: ac solē quodam offrim: lunam yfyn nūcupasse a ppueritate quadam inditis sibi noibus. Nam si quis ad latinam linguam verba transferat multioculus offris dici potest. Nec id ab re. Radix enim suos quasi multos rebus inuenit oculos quibus omnia prospicit: yfyn non latine piscam dicere possumus: lunc hoc nomine indito: quoniam sempiterna piscas sit. Et iterum de grecis idem platonem induat. Plato inquit in cratillo sic scribit ad verum

bum. Evident mibi primi grecorum eos solimodo deos putasse: quos etiam non multum ex barbaris color solē videlicet atque lunam: tellurē: stellas atque celum. Nam cum ipsa cernerent tunc semper hoc est currere atque reuolui ab hac ipsius ibein natura theos. i. deos appellarunt. Quod Tertio de natura increata dubitat an ipsa sit viuens. Cui enim vita addat supra esse in illo in quo nihil addit ad esse: videtur quod non sit ibi vita. In deo autem nihil additur ad esse: alioquin in ipso esset aliqua compositio. Unde nec in ipso erit vita. Quod Respondeo ad Alexandrum. ubi. s. me. s. q. in deo est vita non per differentiam a substantia: sed ipse sua vita est et suum viuere: et tanto nobilio: est eius vita quanto simplicior. Quia autem diuinitas esse est simplicissimum nihil habet de potencialitate admixtum: ideo est in potentia actualitate atque vigore. Quod autem in deo sit vita per Augustinum qui ait in li. de fide ad Petrum. Deus naturaliter vita est. Unde est quod antiqui per iuramentum solebant dicere: viuunt deus. sicut per. xxij. q. i. c. et iurabant. Et. i. Regum. xij. et xxij. et xxvij. et xxvij. et. ij. Reg. ij. et Judith. xij. dicitur illa scilicet Judith. Viuit ipse deus deus noster. et Esa. xlij. Quia ego dicit deus. et Dan. xij. dicit daniel. Non colo idola manu facta: sed viuente deum qui creauit celum et terram. et Diere. xxij. Quia ego dicit deus. et Ezech. xij. et. xvj. Quia ego dicit deus deus. Ipse ergo est deus qui viuunt: cuius vita est eterna. Cui quod esse diuinitas est eternum. Et autem inquit Thome. i. parte. q. i. ar. s. illud quod deus est eternum non solum est ens: sed viuens. Cui quod ut ait Aristoteles. i. meta. ostensio quod deus sit intelligens concludit quod habet vitam sempiternam et perfectissimam: quod eius intellectus est perfectissimus et sempiternus in actu. Quare cum ipse sit vita vera atque non tamen temporalis: sed etiam eternam vitam concedere potest: ad quam iusti festinantes adipiscuntur regnum celorum: in quo christus saluator: noster viuunt et regnat in secula seculorum. Amen.

¶ Explicit sermo de vita temporalis in communibus.

De vita hominis ante suam beatitudinem. Ser. no. ij.

Usti aut in perpetuum vivet. Peruvbi. s. Acqreda nunc est vita immortalis non sine labore: quoniam ipsa est primus cuiusque operis virtuosus. et ut Greg. ait i sermone plurimorum martyrum: ad magna premia perveniri non potest nisi per magnos labores. Verumtamen ante de ipsa vite eternitate queque dicamus: de vita hominis ante suam beatitudinem aliquid aperiemus. An possiderabimus eam secundum triplicem statum.

Primo secundum statum nature condite.

Secundo secundum statum nature lapsae.

Tertio secundum statum nature reparate.

Quod in statu nature condite homo si voluisset impassibilis fuisset et immortalis.

Capitulum. i.

Primo consideremus hominis vitam secundum statum nature condite: scilicet ante peccatum: quo tempore si voluisset impassibilis erat: et immortalis. Ad quod plenius intelligendum erunt declaranda tres difficultates: videlicet

Prima de impassibilitate.

Secunda de immortalitate.

Tertia de cibi necessitate.

Prima difficultas est de impassibilitate: quod scilicet verum sit quod homo conditus fuerit et impassibilis. Primum quod sentire est quoddam pati: sed in statu innocentie erat homo sensibilis: ergo et passibilis. Secundo quod corpus hominis molle fuit: et omne molle naturaliter passivum est a duro. ergo si corpori primi hominis oblatum fuisset aliquid durum ab eo pareretur: et sic fuisset homo passibilis. Tertio quod Aug. sup. Gen. ad Iram dicit: Adam non manducavit de primo eo quod non crederet esse deum: sed ne suas delicias contristeret. scilicet uxorem suam: sicut Salomon adoravit idola. iij. Reg. xij. ne contristeret uxores suas. Ex quibus patet quod causa erat causa propter quam adam comederat. Nam status prime conditionis erat sta-

tus passibilitatis anime et corporis tristabilis in statu prime conditionis. Sed tristitia est passio affligens animam. Relinquit ergo quod status prime conditionis erat status passibilitatis anime et corporis. Ad hoc obiecta solvenda scilicet Tho. i. parte. q. cxvij. ar. ij. dicit quod passio dupliciter dicitur: uno modo proprie: et sic potest dici quod a sua naturali dispositione remouetur. Passio enim est effectus actionis secundum Gilbertum porretanum li. vi. principio. In rebus autem naturaliter contraria agunt et patiuntur ad invicem: quorum unum remouet alterum a sua naturali dispositione. Et de hoc dicit Damascenus: quod passio est motus propter naturas. Alio modo dicitur: passio communiter secundum quamcumque immutationem etiam si pertineat ad perfectionem: sicut intelligere vel sentire dicitur quoddam pati. Per hoc ex diffinitione ista quod passio erat istico modo et non primo: quoniam sentire et dormire non remouent hominem a naturali dispositione: sed potius ordinant ad bonum naturam. Ad secundum idem doctor dicit: quod in illo statu homo poterat corpus presentare ne pateret ab aliquo duro. Poterat quidem per propriam rationem per quam poterat vitare nocivum. Poterat etiam per divinam providentiam quod sic ipsum tuebatur: ut nihil eum occurreret ex improviso a quo ledere. Ad tertium respondet Alexan. in. iij. volu. summe sue q. i. quod quibus homo haberet naturam tristabilem nunquam in tristare dummodo ratio per negligentiam et proprio studio non deficeret. Concludunt itaque doctores omnino impassibilitatem illius status. An Iheronimus. li. de trinitate. ait: Si homo in paradiso innocens viveret: nec ignis eum videret: nec aqua mergeret: nec aer absentia suffocaret: nec omnia que nocent mortalibus impediret. et Aug. li. xiiij. de civi. dei. c. xvij. ait: Nihil corruptionis in corpore vel ex corpore vllas molestias: vllis eius sensibus ingereret. Nullus intrinsecus morbus: nullus ictus metuebat extrinsecus. Quia in carne sanitas erat in animo tota tranquilla. Sicut in paradiso nullus estus: aut frigus: sicut in eius habitatore nulla ex causa